

Valikoivasti puhumaton lapsi koulussa

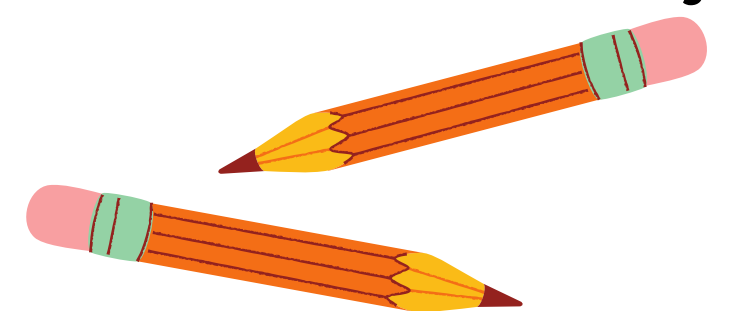

Taustatietoa:

- Puhumattomuuden taustalla on useita erilaisia syitä. Merkittävät syyt selektiivisen mutismin taustalla ovat iso sosiaalinen ahdistuneisuus ja pelko puhua ääneen.
- Puhumattomuus ei ole merkki omaehtoisuudesta tai vallan käyttämisestä.
- Lasta ei saa puhumaan pakotteilla tai käskemällä häntä puhumaan.
- Lapsi puhuisi ääneen, jos hän pystyisi. Hän on hiljaa, koska puhuminen näyttäytyy hänelle liian haastavana ja ahdistavana tehtävänä.
- Mutistinen lapsi saattaa vaikuttaa koulussa jähmeältä, hitaalta ja ilmeettömältä, koska kehollinen ahdistus on niin iso.

Koulussa:

- Mutistinen lapsi tarvitsee osallistumisen mahdollisuuksia samalla tavalla kuin muutkin lapset. Koulussa on tärkeä miettiä pedagogisia keinoja osallistumisen mahdollistamiseen ilman puhetta. Jokainen lapsi haluaa tulla nähdyksi.
- Osoittaminen, piirtäminen, kuvakortit, ääninauhotteiden ja videoiden tekeminen kotona, tussitaulun, vastauskorttien ja sormien avulla vastaaminen ovat esimerkiksi hyviä keinoja osallistamisesta.
- Koulussa ja päiväkodissa voi olla apuna myös erilliset kommunikaatiokortit, joihin on kirjoitettu tärkeitä lauseita. Näitä voisivat olla esimerkiksi: "tarvitsen apua", "en ymmärrä tehtävää", "minulla on vessahätä", "välitunnilla sattui jotain ikävää", "minulla on huono olo", "tunnen itseni kipeäksi". Kuvatuki auttaa korteissa varsinkin pienempiä, lukutaidottomia lapsia.
- Mutistinen lapsi ei halua missään tilanteessa joutua huomion keskipisteeksi, joten vältä luokassa tilanteita, jossa lapsi nostettaisiin esiin. Samoin myös osallistumisen tukikeinoja miettiessä on hyvä pohtia keinoja, joita kaikki voivat käyttää luokassa.
- Suoran katsekontaktin välttäminen auttaa usein lasta, ohjaa mieluummin vierestä.
- Mutistiselle lapselle kaiken äänen tuottaminen on usein haastavaa, niinpä esimerkiksi äänen tuottaminen soittimilla tai taputtamalla on jo iso juttu onnistuessaan. Jos ne eivät onnistu, anna tilaa lapselle olla tekemättä. Monesti kuitenkin ryhmässä tekeminen saattaa innostaa lasta mukaan.
- Vältä keskustelussa avoimia kysymyksiä. Kysy kysymyksiä, joihin voi vastata "joo tai ei". "Otatko maitoa?" "Haluatko, että tarkistan tehtävän?" "Tarvitsetko apua?"
- Toinen hyvä kysymystyyppi on kysymykset, joihin voi vastata osoittamalla tai valitsemalla toisen. "Otatko punaisen vai sinisen kynän?" "Juotko maitoa vai vettä?"
- Luo turvallinen ympäristö, jossa myös hiljaa oleminen on hyväksyttyä.
- Vältä sanomasta koulussa ääneen, että lapsi ei puhu. Ilmaise asia mieluummin niin, että lapsi puhuu kun on valmis siihen.
- Jos ja kun lapsi puhuu ääneen, älä kiinnitä puheeseen mitään huomiota, vaan jatka tilannetta niin kuin lapsi olisi puhunut aina ääneen.

Valikoivasti puhumaton lapsi koulussa

Kuntouttava työskentely

- Puhuminen mahdollistetaan pienin askelin terapeutin ohjaamassa työskentelyssä, jossa puheelle altistetaan askel kerrallaan.
- Puheen tuotto aloitetaan usein pienistä äänistä ja äänneistä, joita kasvatetaan isommaksi vähän kerrallaan. Apuna voidaan käyttää myös perheenjäsentä tai ihmistä, jonka seurassa lapsi jo puhuu. Työskentely aloitetaan ensin yhden aikuisen kanssa ja vähitellen mukaan lisätään muita lapsia ja aikuisia.
- Kuntoutuksessa kasvatetaan pala palalta ihmisten määrää, joille lapsi pystyy puhumaan.
- Samalla puheen sisältöä vaikeutetaan yksittäisistä sanoista omaa tuottamista vaativiin lauseisiin.
- Kuntoutus vie paljon aikaa, eikä nopeita ratkaisuja ole olemassa.
- Kuntoutuksen avulla lapsi saa kokemuksia puhumiseen pystymisestä eri ihmisten seurassa ja hän alkaa mieltää itseään puhuvana. Itsetunto ja itseluottamus kasvavat ja lapsi alkaa rentoutumaan. Puhumiseen liittyvä ahdistuneisuus laskee vähitellen ja puheen tuottamisesta tulee helpompaa.

Lisätietoa

- www.valikoivapuhumattomuus.info
- www.avainaskelmin.fi
- www.puheeksi.fi

"Lapsi puhuu sitten, kun hän on siihen valmis. Ei ehkä tänään, ei huomenna, mutta tiedän, että jonain päivänä."

